

*Осипенко С.О.
к.е.н., ст. викладач кафедри управління та адміністрування
Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького*

ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ МЕХАНІЗМ УПРАВЛІННЯ ТЕРИТОРІАЛЬНИМИ ГРОМАДАМИ

В результаті реалізації політики децентралізації влади в Україні було реформовано адміністративно-територіальний устрій країни, систему державного управління та місцевого самоврядування та систему фінансового забезпечення місцевих органів влади. Характерною особливістю означених реформ є те, що відбуваються вони виключно за умов процесу цифровізації. Адже реформа будь-якої галузі в сучасних умовах спрямована на широке використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій для досягнення необхідного рівня ефективності та результативності.

Так активна цифрова трансформація суспільства та обумовлені нею зміни в організації влади мають суттєвий вплив на розвиток та становлення територіальних громад, як базової ланки місцевого самоврядування. Відповідно одним із сучасних трендів є активне впровадження в діяльність органів місцевого самоврядування елементів системи цифрового урядування, що дозволило зробити максимально зручним та інклюзивним доступ до ряду державних послуг, наблизити місцеву та державну владу до громадянського суспільства, створивши перманентну можливість цифрового діалогу між ними.

На сьогоднішній день вже активно використовуються і мають певні позитивні здобутки у реалізації електронної демократії ряд платформ, онлайн-сервісів, мобільних та інших засобів електронного доступу до інформаційно-аналітичних систем, що надають членам територіальних громад доступ до інформації відносно діяльності місцевих органів влади, а також забезпечують їх участь у вирішенні ряду місцевих проблем (табл. 1).

Основні інструменти діджиталізації управління територіальними громадами

Засіб (платформа)	Сутність та зміст	Інструменти діджиталізації	Організаційно-правов а форма
ProZorro	Державні та комунальні підприємства, організації – замовники – оприлюднюють оголошення про публічні закупівлі, а суб'єкти, які бажають виконати роботи, надати послуги чи здійснити продаж продукції, реєструються на відповідному ресурсі та приймають участь в аукціоні	Prozorro Market – надає можливість ознайомлюватися користувачам (фізичним або юридичним особам) та суб'єктам господарювання із реальним станом проведення закупівель органами місцевого самоврядування для контролю за тим чи відбулася закупівля, хто виграв тендер, як мають реалізовуватися умови виконання закупівель, розмір витрат з місцевого бюджету на конкретну закупівлю	Електронний майданчик, який адмініструється державним підприємством
DoZorro	Онлайн-платформа (портал), для організації зворотного зв'язку між державним замовником, постачальником, суспільством чи правоохоронними органами щодо проведених публічних закупівель в системі ProZorro. Відбувається оцінка якості та законності публічної закупівлі	– Публічний модуль аналітики – дозволяє провести аналіз динаміки та ефективності проведених закупівель в окремо взятій громаді; визначити розміри та напрями витрат коштів місцевого бюджету на проведення закупівель. – Професійний модуль аналітики – надає розгорнуту інформацію щодо витрат місцевих бюджетів у сфері закупівель. Аналіз здійснюється за допомогою інструментів, які дають змогу сформулювати просторові зв'язки місцевих бюджетів та тих хто виграв аукціони. – Ризик-індикатори DOZORRO – демонструє проблемні аспекти реалізації конкретних закупівель	Громадська платформа, яка фінансується та реалізується засобами громадських формувань
Інформаційно-аналітична система «Прозорий бюджет». (E-data – Spending)	Єдиний веб-портал використання публічних коштів	Мета полягає у забезпеченні доступу до інформації про використання публічних коштів розпорядниками та одержувачами коштів місцевих бюджетів	Веб-портал з інформаційно-аналітичним інструментарієм

e-DEM – платформа електронної демократії	Надання громадянами легкого та зручного доступу до використання кількох інструментів електронної демократії, які покликані підвищити рівень інклюзивності громади в питаннях місцевого розвитку	– Сервіс «Місцеві електронні петиції» – надає можливість впливати на розвиток громад через звернення до органів влади з петиціями; – Сервіс «Громадський бюджет» – надає можливість пропонувати свої проекти місцевого розвитку та/або впливати на розподіл визначеної частки коштів місцевого бюджету шляхом голосування за ті чи інші проекти; – Сервіс «Відкрите місто» – надає можливість взаємодії мешканців з місцевою владою та комунальними підприємствами, з метою інформування громадою останніх про актуальні проблеми благоустрою, ЖКГ тощо, що визначає потреби у їх фінансуванні; – Сервіс «Електронні консультації з громадськістю» – надає органам місцевого самоврядування можливість оперативного обговорення проектів місцевих бюджетів, планів про співробітництво між територіальними громадами тощо	e-DEM створена в рамках програми (EGAP) та виконується Фондом Східна Європа та Innovabridge Foundatio (громадська ініціатива)
Kyiv Smart City	Мобільний додаток, який забезпечує доступ мешканцям Києва в режимі реального часу до інформації, що стосується функціонування міста, стану інфраструктури, звернень громадян	Надає можливість швидкого оформлення, підписання та обговорення електронних петицій з найбільш гострих соціально-економічних та інфраструктурних проблем з додаванням відео та фото матеріалів	Мобільний додаток, як комерційний продукт, але користування ним є безкоштовним

Сформовано [1]

Наявність представлених вище сервісів і онлайн-платформ є свідченням того, що в Україні формується стійкий тренд до становлення механізму діджиталізації. Дані кроки суттєво підвищують транспарентність місцевої влади та гарантуватиме реальний доступ членів територіальних громад до процесів управління на місцях, а також забезпечуватимуть демократичний контроль за діяльністю місцевої влади.

Враховуючи позитивні надбання щодо становлення діджиталізації як інноваційного механізму управління територіальними громадами слід зауважити, на сьогоднішній день органи місцевого самоврядування все ще стикаються з проблемою недостатньої кількості кваліфікованих кадрів та відносно низьким рівнем забезпечення матеріально-технічної бази для налагодження доступу до відповідних технологій. Це є одним із факторів, що гальмує темпи діджиталізації в Україні.

Крім того, враховуючи зростаючий рівень цифровізації та цифрового розвитку місцевим органам влади необхідно більш активно використовувати засоби масової інформації, соціальні мережі та вихід до відкритого діалогу на цифрових майданчиках з мешканцями територіальних громад щодо вирішення локальних проблем в системі управління. Відповідно діджиталізація та ефективна публічна комунікація стали інструментами, які дозволяють активно розвивати місцеве самоврядування, робити його сильнішим, відкритим, демократичнішим та більш цілісним у своїй діяльності.

Список використаних джерел:

1. С. А. Дяченко Діджиталізація як сучасний механізм управління місцевими фінансами в умовах децентралізації влади. Інвестиції: практика та досвід. 2020. № 15-16. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/15-16_2020/23.pdf (Дата звернення 02.12.2022 р.).